



DIAKONIA AVAA KIRKON OVIA



**KIRKON
DIAKONIA**
Oikeus ihmisarvoiseen
elämään

***“Uuden käskyn minä annan teille:
rakastakaa toisianne.
Niin kuin minä olen rakastanut teitä,
rakastakaa tekin toisianne.
Siitä kaikki tuntevat teidät
minun opetuslapsikseni,
että teillä on keskinäinen rakkaus.”***

Joh. 13:34-35



Sisällys

Yhdessä	4
1. Diakonia ja diakoniatyö pähkinäkuoressa	6
2. Kohtaamisia elämän eri vaiheissa ja taitekohdissa	10
3. Diakonia vastaa moniin yhteiskunnallisiin haasteisiin	12
4. Yhteiskunnalliset muutostilanteet ja niihin varautuminen	14
5. Taloudellinen avustaminen osana kokonaisvaltaista kohtaamista	16
6. Mukaan ottava diakonia - tehdään yhdessä	20
7. Vaikuttava diakoniaviestintä	26
8. Diakonia avaa kirkon ovia	28
Ovet auki ulospäin	29
Ovet auki kirkkoon ja kasvuun	29
Ovet auki kaikille	30
Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille	30
Ovet auki uusille mahdollisuuksille	30
Ovet auki tulevaisuuteen	31
Lue lisää	32

DIAKONIA AVAA KIRKON OVIA -JULKAISU Kuvat: kansi Anne Ylönen, Gettyimages ja Unsplash, s. 2 Freepik.com, s. 6 Kirkko Helsingissä/Elina Manninen/Keksi s. 10 Kirkko Helsingissä/Elina Manninen/Keksi, s. 12 Kirsi Männistö, s. 14 Kirkon kuvapankki/Sanna Krook, s. 16 Kirkko Helsingissä/Elina Manninen/Keksi, s. 20 Kirsi Männistö, s. 23 Kirkon kuvapankki/Aarne Ormio, s. 26 Kirkon kuvapankki/Timo Jakonen, s. 28 Kirkon kuvapankki/Maria Manelius, s. 32 Kirsi Männistö, s. 35 Freepik.com, s. 36 Kirkon kuvapankki/Sanna Krook, Kirsi Männistö Kirkon kuvapankki/Juuso Westerlund, kuvituskuvat Freepik.com **Taitto:** Jani Käsmä

Yhdessä

Kirkon työntekijöitä haastetaan yhä enemmän tekemään työtä yhdessä. Yhdessä muiden työalojen työntekijöiden kanssa, yhdessä järjestöjen ja viranomaisten kanssa sekä yhdessä asukkaiden kanssa. Diakoniatyö on vastannut tähän haasteeseen ja avannut kirkon ovia moneen suuntaan. Ovia avaamalla seurakunta on vahvistanut diakonista olemustaan. Diakoninen seurakunta pyrkii toteuttamaan hengellistä kutsumustaan auttamalla ja tukemalla haavoittuvissa elämäntilanteissa olevia, edistämällä yhdenvertaisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä suojelemalla ympäristöä.

Toiminnallaan ja osallistumisellaan kirkko konkretisoi rooliaan yhteiskunnassa sen myötä, miten diakonisella toiminnalla vastataan yhteiskunnan haasteisiin. Tämä dokumentti kuvaa, mitä kirkon diakoniatyö Suomessa on tänään ja osallistuu omalta osaltaan ajankohtaisiin keskusteluihin diakoniasta. Dokumentti tarjoaa hyvän pohjan seurakunnassa tehtävän työn johtamiseen ja kehittämiseen.

Dokumentin on tuottanut Kirkkohallituksen Diakonian neuvottelukunta yhteistyössä Kirkon diakonia ja yhteiskunta -yksikön asiantuntijoiden Titi Gävert Irene Nummela, Tiina Saarela (toim.), Anita Salonen, Ulla Siirto ja Katri Suhonen kanssa. Tämä dokumentti on toteutettu yhteiskirjoittamalla. Seurakuntien diakoniatyöntekijöitä kutsuttiin tuottamaan materiaalia ja kertomaan työstään. Kirjoittajina julkaisun toteutuk-

seen osallistuivat Kati Jansa, Kirsi-Maria Männistö, Heini Sajalin, Pia Saarela, Olga Tolsa ja Pia Valonen.

Kiitos kaikille kirjoittajille, kuvittajille ja kommentoijille! Kiitos myös johtaja Kalle Kuusimäelle, joka on antanut arvokasta palautetta työn edetessä.

Luvussa 1 esitellään lyhyesti mistä diakoniassa on kysymys. Luvussa 2 kuvataan, mitä kohtaaminen on diakoniatyössä. Tässä ajassa ihmisillä on suuri tarve tulla nähdyksi ja kuulluksi aidosti kokonaisena ihmisenä, ei esimerkiksi vain avun kohteena tai nähtynä vain yhdestä ongelman ratkaisun näkökulmasta. Luvussa 3 käydään läpi, minkälaisia yhteiskunnallisia haasteita ja ilmiöitä diakoniatyössä kohdataan. Diakoniatyöntekijöillä on yhteiskunnan tilasta ja epäkohdista merkittävää hiljaista tietoa, joka on syntynyt paneutumalla haavoittuvassa asemassa olevien ihmisten arkeen. Luvussa 4 pohditaan kriisien ja yhteiskunnallisten muutosten aiheuttamaa tarvetta ihmisten tukemiselle. Esimerkkinä on koronapandemian synnyttämä tilanne ja mitä siitä opittiin. Luku 5 kuvaa diakoniatyössä tehtävää taloudellista avustamista erityisesti keväällä 2023 toteutetun työntekijäkyselyn tulosten avulla. Luvussa 6 kuvataan vapaaehtoistoimintaa, saavutettavuuden ja yhdessä elämisen taidon ulottuvuuksia. Luvussa 7 käsitellään diakonian viestintää ja vaikuttavuutta. Dokumentin lopuksi luvussa 8 peilaamme aiempien lukujen sisältöä kirkon Ovet auki -strategiaan.

ChatGPT vastasi kysymykseen mikä merkitys diakonialla on kirkolle:

Diakonialla on kirkolle monia merkityksiä, jotka heijastavat kristillistä arvopohjaa ja palvelutehtävää. Tässä on joitakin keskeisiä merkityksiä, joita diakonialla on kirkolle:

1. Lähimmäisenrakkauden ilmentäminen: Diakonia on keskeinen tapa konkretisoida ja toteuttaa kristillistä lähimmäisenrakkauden käskyä. Se tarjoaa käytännön mahdollisuuksia auttaa ja tukea lähimmäisiä, erityisesti niitä, jotka ovat haavoittuvassa asemassa.
2. Vastuu heikompien puolustamisesta: Diakonian avulla kirkko voi olla ääni niille, joiden ääni ei kuulu tai joilla ei ole riittäviä voimavaroja puolustaa itseään. Diakonia pyrkii oikeudenmukaisuuteen ja huolenpitoon eri elämäntilanteissa olevista ihmisistä.
3. Yhteiskunnallinen vaikuttavuus: Diakonian kautta kirkko voi osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ja toimia sosiaalisen oikeudenmukaisuuden puolesta. Diakonia haastaa rakenteita ja pyrkii muuttamaan niitä, jotka aiheuttavat eriarvoisuutta ja epäoikeudenmukaisuutta.
4. Hengellisen ja fyysisen hyvinvoinnin tukeminen: Diakonian avulla kirkko voi tarjota henkistä tukea ja lohdutusta niille, jotka kokevat vaikeuksia ja kärsimystä. Se voi myös tarjota konkreettista apua ja palveluita, jotka edistävät fyysistä hyvinvointia.
5. Yhteisöllisyyden ja solidaarisuuden edistäminen: Diakonia auttaa luomaan yhteisöjä, jotka välittävät ja tukevat toisiaan. Se vahvistaa solidaarisuutta ja vastuuta lähimmäisistä ja edistää yhteisön hyvinvointia.

On tärkeää huomata, että diakonia ei ole pelkästään yksittäisten toimijoiden tehtävä, vaan se on kirkon kokonaisvaltainen pyrkimys. Diakoniaa toteutetaan sekä paikallisseurakunnissa että kansainvälisesti kirkon eri toimijoiden, kuten diakoniatyöntekijöiden, vapaaehtoisten ja järjestöjen, avulla.

Pohdittavaksi

Kuvita mielessäsi lause ”Diakonia avaa kirkon ovia”. Mitä näet?

Näetkö sen

- sisältä päin: avataan ovia ulos
- ulkoapäin: avataan ovia sisään
- mielikuvana: annetaan ilman vaihtua vai
- jotain muuta

Mistä mielikuvasi kertoo?



1. Diakonia ja diakoniatyö pähkinäkuoressa



Diakonialla on syvät juuret kirkon historiassa aina Jeesuksen esimerkistä ja alkukirkosta lähtien. [Lyhyt kuvaus diakonian kehitymisestä Suomessa](#) kertoo diakonian juurista Suomessa. Diakonia on pitänyt kiinni juuristaan ja kehittynyt yhteiskunnallisen tarpeen mukaan.

Diakonia ja diakoninen toiminta ovat diakoniatyötä laajempia käsitteitä. Diakoniasa ei ole kyse vain yhdestä seurakunnan työmuodosta, diakoniatyöstä, vaan koko seurakunnan, sen jäsenten ja työntekijöiden, tehtävästä ja elämäntavasta. Kun puhutaan diakonisesta kirkosta ja diakonisesta toiminnasta, se kattaa kirkon jäsenet ja työntekijät ja näiden toiminnan. Diakoniseen toimintaan seurakunnissa osallistuu myös paljon vapaaehtoisia, sekä seurakunnan jäseniä että muita alueen asukkaita.

Diakonisen kirkon tehtävän olemme tiivistäneet seuraavasti:

Diakoninen kirkko

- auttaa ja tukee haavoittuvassa elämäntilanteessa olevia ihmisiä,
- toimii oikeudenmukaisuuden, yhdenvertaisuuden ja rauhan puolesta,
- rakentaa hyvää elämää edistäviä yhteisöjä sekä varjelee luomakuntaa.

Kirkkohallituksen Diakonian neuvottelukunta on laatinut [Diakonian suuntaviivat ja periaatteet](#), jotka ohjaavat seurakunnan diakoniatyötä.

Diakoniatyöllä tarkoitetaan diakoniatyöntekijöiden tekemää kokonaisvaltaista työtä, jonka ulottuvuuksia ovat mm. hengellinen, henkinen, aineellinen, sosiaalinen ja terveydellinen tuki sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen.

Diakoniatyö on kirkollisten sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisten tekemää työtä. Se vahvistaa osallisuutta ja lievittää yksinäisyyttä. Keskeistä diakoniatyössä on, että ihminen kohdataan, siis nähdään ja kuullaan, kiireettömästi ja kokonaisvaltaisesti. Työ edellyttää hyvää sosiaaliturvan ja terveydenhuollon palvelujen osaamista.

Ihmiset saavat diakoniatyöstä henkistä ja hengellistä tukea ja heitä autetaan konkreettisissa käytännön ja mielen ongelmassa. Toimintamuotoja ovat esimerkiksi erilaiset ryhmätoiminnot, ruoka-apu, palveluohjaus ja asiointiapu sekä henkilökohtaiset kohtaamiset. Diakoniatyöntekijälle on usein ovet auki myös koteihin. Lisäksi diakoniatyössä vaikutetaan ahdingon syihin paikallisella ja valtakunnallisella yhteistyöllä.

"Kokonaisvaltaisen diakoniatyön ulottuvuuksia ovat hengellinen, henkinen, aineellinen, sosiaalinen ja terveydellinen tuki sekä yhteiskunnallinen vaikuttaminen."

Seurakunnan diakoniatyön yhteistyökumppaneita ovat kuntien sekä hyvinvointialueiden sosiaali- ja terveydenhuolto, Kela, talous- ja velkaneuvonta sekä erilaiset järjestöt ja yhdistykset. Diakoniatyö tukee väestön toimintakykyä ja täydentää sosiaali- ja terveyspalveluita. Vakiintuneet arjen yhteistyökäytännöt ylläpitävät turvallisuudentunnetta, luottamusta tulevaisuuteen ja antavat asukkaille voimavaroja toimia kaikissa tilanteissa

Diakoniatyössä ihminen kohdataan kokonaisvaltaisesti. Se lähtee jo kohtaamistilanteen suunnittelusta. Kun ihminen tavataan ryhmässä, taloudellisessa avustamisessa, yhteisessä ruokailussa, vapaaehtoistoiminnassa, kotikäynnin yhteydessä, asunnottoimien asuntolassa tai muussa tilanteessa, hänet kohdataan arvostavasti.

Paikallisten toimijoiden yhdessä toteuttamat matalankynnyksen kohtaamispaikat mahdollistavat ihmisille yhteiskunnallisen ja sosiaalisen osallisuuden kokemuksia, vaikuttamismahdollisuuksia ja -taitoja sekä verkostoja. Näitä paikkoja ylläpidetään usein kuntien ja seurakuntien vetämänä. Esimerkkeinä Yhteiset keittiöt ja muut yhteisölliset ruokailupaikat ja -tapahtumat, jotka järjestetään yhdessä kunnan ja seurakunnan sekä usein myös muiden paikallistoimijoiden kanssa.

Syrjäytymisen ja ulkopuolisuuden ehkäisy ja eriarvoisuuskehityksen torjuminen tukevat oikeudenmukaista yhteiskuntaa ja henkistä kriisinsietokykyä sekä vakauttavat yhteiskunnallisia oloja. Sosiaali- ja terveys-

toimen kumppanina seurakunnan diakoniatyö tarjoaa asukkaille keskustelumahdollisuutta arjen ahdistavissa tilanteissa ja joskus taloudellista apua silloin, kun ehkäisevä toimeentulotuki ei ole mahdollinen tai riittävä.

Diakoniatyöntekijät ovat vaitiolovelvollisia viranhaltijoita. Koulutus antaa sekä diakoniatyön että sosiaali- tai terveydenhuollon laillistetun ammattihenkilön pätevyyden.

Diakonian viranhaltijan ammatillisen osaamisen perusta muodostuu toisaalta sosionomi (AMK), sairaanhoitaja (AMK) tai vastaavan aiemman opistotasaisen tutkinnon tuottamasta sosiaali- tai terveysalan osaamisesta ja toisaalta kirkon alan opintojen tuottamasta osaamisesta. [Diakonian viranhaltijan ydinosaamiskuvauksesta](#)

Poimintoja diakonian tilastoista

- 1300 diakoniatyöntekijää
- 2 miljoonaa kpl kohtaamista
- Yleisimmät keskusteluaiheet ovat raha, sairaus ja ihmissuhteet
- 50% kohdatuista yksin asuvia, 20% lapsiperheitä
- 8 M€ taloudellista apua

Kirkolle on annettu tehtäväksi elää todeksi sitä, mitä Jeesus opetti. Kirkkoa ja kristittyjä myös punnitaan tätä vasten.

Kirkko toteuttaa Jeesuksen esimerkkiä ja opetusta lähimmäisenrakkaudesta puolustaessaan oikeudenmukaisuutta, yhdenvertaisuutta ja rauhaa. Tätä ihmiset myös tutkitusti kirkolta odottavat.

Kirkkolaki tiivistää Suomen ev.lut. kirkon tehtävän (1 luku 2 §): ”Tunnustuksensa mukaisesti kirkko julistaa Jumalan sanaa ja jakaa sakramentteja sekä toimii muutenkin kristillisen sanoman levittämiseksi ja lähimmäisenrakkauden toteuttamiseksi. Kirkkojärjestys puolestaan (3 luku 24 §) puolestaan toteaa, että ”Seurakunnan ja sen jäsenten tulee harjoittaa diakoniaa. Diakonia on kristilliseen rakkauteen perustuvaa avun antamista erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei auteta muulla tavoin”.

Toisinaan sanotaan, että diakonia lähtee alttarilta ja palaa alttarille. Tällä on tarkoitettu jumalanpalveluksen ja diakonian pysyvää vuorovaikutusta. Jumalanpalveluksessa seurakunta lähetetään palvelemaan arkeen, elämän keskelle. Kristillinen usko on diakoniatyöntekijöille voimavara, joka vaikuttaa taustalla silloinkin, kun varsinaisesti ei keskustella Jeesuksesta tai uskon sisällöstä. Diakoninen toiminta todistaa Jumalan valtakunnasta ja julistaa evankeliumia teoin. Usko tulee näkyväksi siinä, miten suhtaudumme toisiin ihmisiin ja siinä, millaisiin arvoihin nojaten teemme päätöksiä.

Diakoniatyössä ei erotella maallista ja hengellistä toimittaessa ihmisten hyväksi. Puolustaessaan oikeudenmukaisuutta ja edistäessään heikoimmassa asemassa olevien tilannetta diakoniatoimija toteuttaa Jeesuksen antamaa tehtävää. Kirkon jäsenyys tai vakaumus ei ole kriteeri avun hakijalle. Seurakunnasta apua hakevan ei tarvitse siis olla kirkon jäsen saadakseen apua ja tukea eikä apua hakevan vakaumusta kysyä. Avun tarvetta arvioidaan elämäntilanteen ja ihmisen kokeman hädän perusteella.

Toimiessaan yhteistyöverkostoissa seurakunta ja sen työntekijät kunnioittavat toisten toimijoiden periaatteita. Yhteistyössä haetaan työn yhteistä tavoitetta ja sovitaan toimintatavoista siten, että ne sopivat kaikille yhteistyötahoille. Olennaista on toimintoihin osallistuvien ja alueella asuvien ihmisten tarpeisiin vastaaminen yhteisellä työllä, yhdessä eri toimijatahojen kesken.

Pohdittavaksi

Miten seurakunnassasi kuvataan diakoniatyön hengellisiä toimintatapoja?

Miten seurakuntasi hengellisistä toimintatavoista ja linjauksista kerrotaan yhteistyöverkostossa?



2. Kohtaamisia elämän eri vaiheissa ja taitekohdissa



Diakoniatyöntekijöitä ovat kohtaamisen ammattilaisia. Kohtaamisia on vuosittain noin 2 miljoonaa, joista lähes puolet toteutetaan muualla kuin kirkon tiloissa. Tilanteita, joissa keskitytään ainoastaan yhden perheen tai henkilön asioihin, on vuosittain noin 600 000 kpl. Noin puolella yksi kohtaamisen syy on talous ja noin neljänneksellä jokin sairaus.

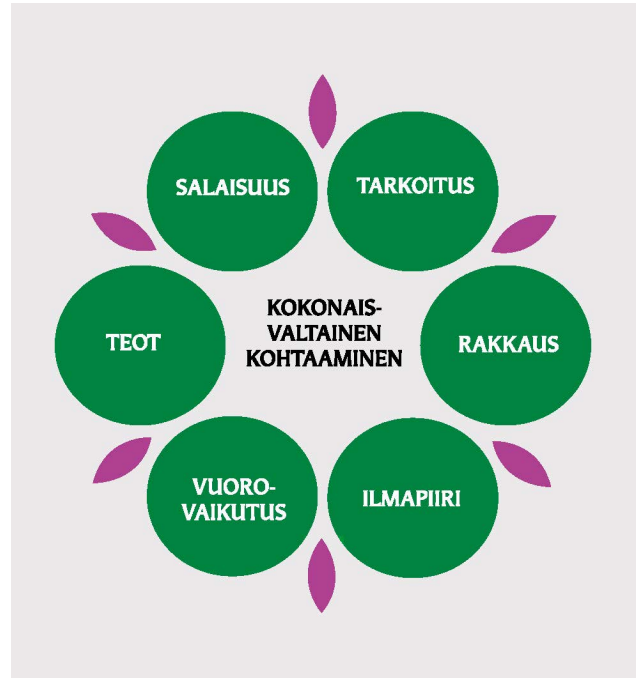
Myös ihmissuhteet nousevat usein esille. Kohdatuista henkilöistä yli puolet asuu yksin ja lapsiperheitä on viidennes. Kirkon tilastoihin on koottu tietoja myös siitä, mitä toiminnoista järjestetään yhteistyössä muiden toimijoiden, kuten julkisen sektorin, yritysten tai yhdistysten kanssa. Tilastotietoa kerätään myös muusta diakoniatyön järjestämästä toiminnasta. Kaikki tilastointi on anonyymiä eikä vaaranna luottamuksellisuutta.

2. Kohtaamisia elämän eri vaiheissa ja taitekohdissa

Diakoniatyön kohtaamisten ja keskustelujen tavoite on auttaa ihmisiä löytämään toivoa ja katsomaan elämässä eteenpäin. Diakonisessa kohtaamisessa koet, että olet arvokas sellaisena kuin olet. Auttavaa keskustelua kutsutaan myös sielunhoidoksi. Diakoniassa käytyjä keskusteluja sitoo vaitiolovelvollisuus. Kohtaamisen syyt ovat moninaisia ja aina syy ei ole diakoniatyöntekijällä etukäteen tiedossa. Diakoniatyöntekijän tulee varautua kuulemaan yhteyttä ottavan henkilön tai perheen tilannetta avoimin mielin. Usein taloudellisen avustamisenkin yhteydessä ihmiset kertovat elämänsä muista huolista tai joskus ihminen varaa ajan keskustelua varten.

Keskusteluissa kerrotaan usein asioista, joista ihmisen on ollut vaikea puhua missään muualla. Tavatonta ei ole sekään, että henkilö sanoo, että diakoniatyöntekijä on ensimmäinen ihminen, jolle hän puhuu aiheesta. Näitä voivat olla esimerkiksi perheväkivalta, läheisen tai oma vakava sairaus tai riippuvuus tai joku vanha elämän suru, jota ihminen kantaa mukanaan. Diakoniatyöntekijä ei lähtökohtaisesti rajaa keskustelun aihepiirejä, vaan kuuntelee mikä ihmiselle on sillä hetkellä tarpeellista nostaa keskustelussa esille. Se on ehdottomasti myös mahdollisuus diakonialle tilanteessa, jossa monet auttamistahot ovat varsin erikoistuneita eri aihealueiden mukaan. Mikään fyysiseen, sosiaaliseen, psyykkiseen, henkiseen tai hengelliseen liittyvä ei ole rajattu keskustelun ulkopuolelle, jos ihmisellä on tarve sitä käsitellä.

Keskusteluissa voi tulla esiin erilaisia elämään ja sen taitekohtiin liittyviä teemo-



ja, kuten yksinäisyys tai yksin elämisen kysymykset, parisuhteen ja perheen kysymykset, asumiseen liittyvät huolet, lapsettomuus tai huoli lapsista, fyysinen tai mielen sairaus omana tai läheisen kokemana. Lisäksi keskustelut voivat käsitellä erilaisiin kriiseihin ja suruun, talouteen tai riippuvuuksiin liittyviä asioita. Joskus esille nousee myös samalla ihmisen hengellistä pohdintaa. Tämä kaikki edellyttää diakoniatyön ammattilaiselta monipuolista osaamista ja kykyä ohjata erilaisen avun tai tuen piiriin. Diakoniatyöntekijä tunnistaa oman osaamisensa rajat ja tuntee paikallista auttamisverkostoa.

Pohdittavaksi

Miten mielestäsi arjen kriisissä tukeminen voi olla sielunhoitoa?



3. Diakonia vastaa moniin yhteiskunnallisiin haasteisiin

3. Diakonia vastaa moniin yhteiskunnallisiin haasteisiin

Diakoniassa yhteiskunnan ongelmat ja kipupisteet näkyvät kohdatuissa ihmisissä. Seuraavassa on joitain yhteiskunnan ilmiöitä ja haasteita, joihin diakoniatyössä etsitään ratkaisuja yksilötasolla ja esimerkiksi vaikuttamalla päättäjiin.

Perusturvan taso: Diakoniatyöntekijöille on tuttua, että sairastuminen voi pudottaa ihmisen tilanteeseen, jossa ei ole mahdollisuutta selviytyä taloudellisesti ilman ulkopuolista apua. Yhteiskunnan tuet eivät ole riittäviä. Euroopan neuvoston sosiaalisten oikeuksien komitea on toistuvasti todennut Suomen sosiaaliturvan tason olevan liian alhainen. Leikkaukset sosiaaliturvaan aiheuttavat haavoittuvassa asemassa oleville hätää ja kärsimystä.

Köyhyys ja taloudelliset haasteet: Diakoniatyö auttaa taloudellisesti haavoittuvassa asemassa olevia ihmisiä järjestämällä ruoka-apua, vaateapua, neuvontaa ja palveluohjausta.

Yksinäisyys ja ulkopuolisuus: Diakoniatyö järjestää tukiverkostoja, yhteisöllisiä tapahtumia, vierailuja ja keskusteluryhmiä.

Epäoikeudenmukaisuus: Diakoniatyö edistää oikeudenmukaisuutta ja tasa-arvoa yhteiskunnassa puolustaa ihmisoikeuksia, vähentää köyhyyttä ja syrjintää vaikuttamalla poliittisiin päättäjiin, kirkon päättäjiin ja tavallisiin asukkaisiin viestinnän avulla ja kohtaamalla kaikkia ihmisiä arvostavasti.

Sairaus ja kärsimys: Diakoniatyö tarjoaa tukea ja lohdutusta sairaille, kärsiville ja heidän

läheisilleen. Diakoniatyöntekijä tapaa ihmisiä myös laitoksissa, järjestää vertaistukea sekä tarjoaa rukousapua ja henkistä tukea erilaisten elämän vastoinkäymisten keskellä. Diakoniatyöntekijät tukevat ihmisiä myös saamaan tarvittavaa terveydenhuoltoa.

Mielenterveysongelmat: Kokonaisvaltaisen arvostava kohtaaminen tukee ihmisen mielenterveyttä. Diakoniatyö järjestää lisäksi tukiryhmiä, ohjaa avun piiriin, tarjoaa keskusteluapua ja edistää yhteisössä avointa keskustelua mielenterveydestä.

Syrjintä ja eriarvoisuus: Diakoniatyö taistelee kaikella toiminnallaan rasismia ja vihapuhetta vastaan. Arvostava kohtaaminen ja yhdenvertainen kohtelu ovat diakoniatyön keskeisiä periaatteita.

Pohdittavaksi

Miten mielestäsi seurakunnan tulee vastata yhteiskunnan haasteisiin?

Miten sinun seurakunnassasi kohdataan ja tuetaan haavoittuvassa asemassa olevia asukkaita?

Miten seurakunnassasi suhtaudutaan ihmiseen, joka on monien mielestä epäonnistunut elämässään?

Miten seurakunnassasi estetään rasismia ja vihapuhetta?



4. Yhteiskunnalliset muutostilanteet ja niihin varautuminen



Diakonia reagoi aktiivisesti ajankohtaisiin haasteisiin. Viime vuodet ovat tarjonneet jälleen diakonialle uudistumisen mahdollisuuksia. Koko yhteiskuntaa koskettanut koronapandemia pakotti toimintojen mukauttamiseen ja kontaktien vähentämiseen. Merkittävä osa seurakunnan toiminnasta siirtyi verkkoon ja puhelin- ja verkkovälitteinen keskusteluapu lisääntyi. Seurakunnat uudistivat ruoka-avun järjestämistä ja ikäihmisten tavoittamista puhelimitse, ja näissä tehtävissä myös vapaaehtoisten rooli oli merkittävä.

Pandemian aikana yhteistyö eri toimijoiden kanssa lisääntyi entisestään etenkin sosiaali- ja terveystalveluiden kanssa. Olemassa olevat verkostot liike-elämän sekä sosiaali- ja terveysalan järjestöjen kanssa osoittivat merkityksensä poikkeuksellisessa tilanteessa. Nopeaa reagointia tarvittaessa oli ensiarvoisen tärkeää, että yhteistyökumppaneiden verkosto oli diakoniatyössä jo valmiina olemassa.

Seurakuntatyötä pitkittyneessä poikkeustilanteessa selvittäneessä raportissa (Salminen 2021) työntekijät kokivat keskeisiksi kriisin esiin nostamiksi riskitekijöiksi työnjakoon ja työkuultuuriin sekä johtamiseen liittyvät haasteet. Työkuorman jakaantuminen epätasaisesti kärjisti työnjakoon ja työn uudelleenjärjestelyyn sekä johtamiseen liittyviä ongelmia. Kun keväällä 2023 tutkitiin seurakuntien toimintaa ukrainalaisten pakolaisten tukena, annettiin seurakunnille suositus valmiussuunnitelman ja siihen liittyvän vastuunjaon päivittämistä tulevia kriisitilanteita ennakoiden. Tärkeänä pidettiin

“Poikkeus- ja kriisitilanteet voivat parhaimmillaan uudistaa seurakuntaa.”

kriisitilanteen näkemistä seurakunnan yhteisenä asiana. Normaalioloissa olisi tärkeää vahvistaa koko seurakunnan yhteistyötä paikallisten tahojen kanssa ja varautua kutsumaan vapaaehtoisia osaksi työyhteisöä.

Poikkeus- ja kriisitilanteet voivat parhaimmillaan uudistaa seurakuntaa. Haastavat tilanteet pakottavat keskittymään siihen, mikä on välttämätöntä, ja tiivistämään yhteistyötä seurakunnan sisällä sekä yhteistyöverkostossa. Joitakin seurakuntia kriisitilanteet ovat pakottaneet toimimaan projektiluonteisesti. Siinä tehtävien ei ajatellakaan jatkuvan ikuisesti, vaan työtä jaksotetaan olemassa olevien resurssien ja tarpeiden mukaan, jolloin työstä tulee myös hallittavampaa.

Pohdittavaksi

Muuttiko koronapandemia seurakunnassasi toimintatapoja pysyvästi?

Voisiko projektiluonteinen toimintatapa lisätä koko seurakunnan ketteryyttä myös normaaliaikana?



5. Taloudellinen avustaminen osana kokonaisvaltaista kohtaamista



5. Taloudellinen avustaminen osana kokonaisvaltaista kohtaamista

Taloudellisesta avustamisesta käydään aika ajoin vilkasta keskustelua kirkon sisällä. Vaikuttaa, että eri ihmisillä ja eri tahoilla on poikkeavia käsityksiä diakoniatyössä toteutettavasta taloudellisesta avustamisesta. Keskusteluissa korostuu kaksi erilaista näkemystä. Sanotaan, että taloudellinen avustaminen on keskeistä kokonaisvaltaista diakoniatyötä tai että se on vain rahan jakamista. Siksi on syytä tarkastella diakoniatyössä toteutettavaa taloudellista avustamista tarkemmin.

Taloudellisen avustamisen kautta kirkko saa merkittävää tietoa haavoittuvassa asemassa olevista ihmisistä Suomessa. Tätä tietoa tarvitaan, kun kirkko pyrkii vaikuttamaan yhteiskunnallisiin epäkohtiin. Taloudellisen avustamisen tietojen perusteella tiedetään, että Suomessa perusturva on liian alhainen. Vaikka yleinen käsitys on, että Suomessa on kattava sosiaaliturva myös sairauden kohdattessa, diakoniatyössä näkyy, että sairastumisesta syntyy ihmisille merkittävä köyhyysriski.

Perusturvan varassa on vaikea tulla toimeen, kun tulot eivät riitä edes välttämättömään ja joudutaan tinkimään liikkumisesta, ruoasta ja lääkkeistä. Tämä näkyy diakonian tilastoissa, diakoniatyöntekijöille tehtyjen kyselyjen tuloksissa ja Kirkon diakoniarahaston hakemuksissa. Apua haetaan diakoniasta, koska perusturvan tai pienen palkan varassa elävän on erittäin vaikeaa saada rahat riittämään pakollisiin menoihin kuten asumiseen.

Diakonian taloudellisella auttamisella pyritään vahvistamaan ihmisen arjen- ja taloudenhallintaa. Samalla tuetaan mielen-terveyttä, fyysistä terveyttä ja ehkäistään ulkopuolisuutta. Taloudelliseen avustami-

seen liittyy palveluohjaus niihin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin, joihin ihmisellä on oikeus. Siksi taloudellinen avustaminen edellyttää tiivistä yhteistyötä sosiaali- ja terveystoimen kanssa.

Diakonia ja yhteiskunta -yksikkö kysyi diakoniatyöntekijöiltä taloudellisen avustamisen määrittelystä ja toteuttamisesta. Kysely oli auki alkuvuodesta 2023 Teams-kanavalla, jossa ovat mukana kaikki seurakuntien diakoniatyöntekijät. Vastauksia saatiin 189 kappaletta.

Kyselyyn vastanneista diakoniatyöntekijöistä juuri kukaan ei kokenut taloudellista avustamista vain rahan jakamisena. Diakoniatyöntekijät määrittelevät taloudellisen avustamisen selkeästi osaksi kokonaisvaltaista kohtaamista esimerkiksi näin:

"Kokonaisvaltaisuus, eli ei kohdata vain "rahapulaa" vaan katsotaan kokonaisuutta ja tuetaan samalla henkisesti sekä ohjataan tarvittavien palveluiden piiriin, kuljetaan rinnalla ja kannustetaan."

Diakoniatyön toteuttajien kesken on yhdessä määritelty taloudellisen avustamisen periaatteet. Yllä oleva sanoitus vastaa näiden periaatteiden mukaista määrittelyä, [Taloudellisen avustamisen periaatteet](#).

Monet paikallisseurakunnat ovat määritelleet avustamisen periaatteet. Tässä esimerkkinä [Turun ja Kaarinan seurakuntayhtymän informaatio](#) avustamisesta ja miten apua voi hakea.

Diakoniatyöntekijät määrittelevät taloudellisen avustaminen osaksi kokonaisvaltaista ihmisten kohtaamista. Kyselyn perusteella kriittiset äänet nousevat keskusteluihin osin siitä, että kaikki taloudellista apua hakevat eivät halua tai eivät pysty tekemään elämässään sellaista muutosta, mikä hänen elämäntilanteensa parantamiseksi olisi diakoniatyöntekijän näkemyksen mukaan tarpeellista. Sellaiset tilanteet aiheuttavat diakoniatyöntekijöiden turhautumista ja kriittistä keskustelua avustamisesta. Osa ihmisistä haluaa vain pienen summan lisää rahaa. Toisille pieni avustus on välttämätön, että jaksaa elää esimerkiksi viikonlopun yli, toisille se on vain ”järkevää hankkia, kun kerran on mahdollista”.

Kysely taloudellisesta avustamisesta paljasti, että on tarpeellista määritellä diakoniatyössä tehtävä taloudellinen avustaminen uudelleen. Yllä oleva kokonaisvaltaisuuteen perustuva määritelmä ei välttämättä vastaa sitä, mikä on joidenkin apua tarvitsevien ihmisten toive. Laajempi määrittely auttaa sanoittamaan myös niitä tilanteita, joissa ihmisen tarve on saada apua nopeasti pahimman yli pääsemiseksi juuri nyt. Turhautumisen välttämiseksi uuteen määritelmään tulisi ottaa mukaan myös tilanteet, joissa perusteellisempi muutos ei ole tarkoituksenmukaista tai mahdollista.

Taloudellinen avustaminen diakoniatyössä tulisi määritellä tarkoituksenmukaisuuden perusteella niin, että myös pika-apu nähdään merkityksellisenä.

1. Ensisijaisesti ihminen kohdataan kokonaisvaltaisesti: vahvistetaan arjen- ja taloudenhallintaa sekä tuetaan samalla ihmisen mielenterveyttä, fyysistä terveyttä ja usein ehkäistään ulkopuolisuuutta. Auttamisen yhteydessä ihmistä tuetaan saamaan lakisääteiset ja muut yhteiskunnan palvelut ja etuudet. Taloudelliseen avustamiseen liittyy olennaisesti palveluohjaus niihin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin, joihin ihmisellä on oikeus.

2. Äkillisessä kriisissä ihminen autetaan kriisin yli niin, että hän ja hänen läheisensä jaksavat katsoa tulevaisuuteen.

3. Pitkäaikaisessa ahdingossa ihmistä tuetaan jaksamaan jatkuvassa taloudellisessa niukkuudessa, vaikka muutosta parempaan ei olisi juuri nyt odotettavissa.

Taloudellinen ahdinko voi olla ihmiselle traumaattinen kriisi. Silloin ihmiset voivat olla erityisen vaativia. Tällöin myös monenlaiset tunteet voivat nousta pinnalle. Kirkon diakoniarahaston järjestämissä Taloudellisen avun webinaarissa diakoniatyöntekijät listasivat tällaisia avun tarpeessa olevien ihmisten tunteita:

”Turhautuminen, itsensä ”ruoskiminen”, viha, toivottomuus, pelko, ahdistus, tuska, uupumus, väsymys, fyysiset oireilut epätoivo, halu kuolla, häpeä epäonnistumisesta, epäoikeudenmukaisuus, kateus, muiden syyttely,

5. Taloudellinen avustaminen osana kokonaisvaltaista kohtaamista

masennus, ruokahaluttomuus, unettomuus, turhautuminen, syyllisyys, Ajatukset kiertävät kehää ja koskevat vain tuota taloustilannetta, tulee tuskaa ja ahdistusta, esim. lapsiperheessä. Häpeä omasta tilanteesta tai joskus toisten syyttäminen.”

Erilaiset elämäntilanteiden kohtaamiseen ja ihmisten kuunteluun liittyvät vaikeat tunteet heijastuvat myös työntekijään. Tunteiden vastaanottaminen on raskasta ja diakoniatyöntekijällä on riski alkaa kokea myötätuntouupumusta. Työnantajan tulee tukea työntekijöitä esimerkiksi mahdollisuudella työnohjaukseen. Vaikeiden tilanteiden ja työssä nousevien tunteiden purkaminen ja käsitteleminen on hyvää ammattitaitoa. Hyvä työyhteisö ja asiantunteva työn johtaminen suojaa työntekijää uupumiselta.

Taloudellisen avustaminen on kuitenkin palkitsevaa, sillä auttamisen jälkeen työntekijä voi saada kiitollista palautetta:

”Kohtaaminen tuo helpotuksen ja toivon. Kiitollisuus, yleinen tyytyväisyys, ilo, aiemmin mustaan aukkoon tippuneelle alkaa näkymään valoa tunnelin päässä, helpotus, huojennus, ehkä oivaltaminen, toiveikkuus. Apua saaneet ovat tulleet kiittämään ja sanoneet, että tämä kannatteli häntä vaikeiden aikojen yli. Kokee, että taloudellisten vaikeuksien läpi (esim, ulosottoon joutumisen häpeän) on nähty ja kohdattu ihminen.” (Taloudellisen avustamisen webinaarissa 1.3.2023 kerättyä)

Diakoniatyön taloudellinen avustaminen on auttamistyötä, jossa ihmisen kuuntelu, arvostaminen ja vakavasti ottaminen ovat tärkeitä ja keskeisiä elementtejä. Moni ihminen on tullut autetuksi diakoniatyön taloudellisessa avustamisessa ilman, että on annettu aineellista apua. Raha, vaatteet ja ruoka ovat ihmiselle välttämättömiä arjessa eikä niiden tarvetta voi sulkea pois, kun ihminen kohdataan kokonaisvaltaisesti. Diakoniatyöntekijöiden saaman palautteen perusteella tiedetään, että aineellinen auttaminen on hoitanut sielua, mielenterveyttä ja fyysistä terveyttä. Taloudellinen avustaminen ei aina edellytä aineellista avustamista. Laskujen ja velkojen selvittäminen yhdessä apua tarvitsevan kanssa, etuuksista kertominen ja palveluohjaus saattavat olla merkityksellinen taloudellinen apu ahdingossa olevalle ihmiselle.

Pohdittavaksi

Tiedätkö, keitä haavoittuvassa asemassa olevat ovat, miten heidät tavoittaa ja mitä he toivovat?

Tiedätkö, millaista haavoittuvassa asemassa olevan arki on oman seurakuntasi alueella?

Voiko omassa seurakunnassasi antaa leiristipendejä leiriavustusten sijaan?

Millaisia tunteita tai ajatuksia taloudellinen avustaminen sinussa herättää ja miksi?

Millaista pienituloisen arki mielestäsi on? Miten yhteiskunnalliset päätökset vaikuttavat seurakuntasi alueella asuvien elämässä?

6. Mukaan ottava diakonia – tehdään yhdessä



Yhdessä elämisen ajatus (englanniksi *conviviality*) kutsuu erilaisia ihmisiä toimimaan yhdessä ja jakamaan omastaan muiden hyväksi. Yksisuuntaisen antamisen sijaan kyse on vastavuoroisuudesta, jossa kukin antaa sitä, mikä on itselle mahdollista, kuten aikaansa tai vaikkapa elämäntarinan. Diakonian keskeinen ajatus on tukea jokaista ihmistä löytämään omat yhteisönsä, jossa voi kokea osallisuutta ja toimijuutta. Jokainen ihminen on tärkeä ja jokaisen osaamiselle löytyy käyttöä. Tällainen yhdessä elämisen taito vahvistaa luottamusta sekä omiin voimavaroihin että toisiin ihmisiin, ja antaa kokemuksen nähdyksi ja kuulluksi tulemisesta. Seurakunnan vapaaehtoistoiminta on yksi tärkeä väylä yhteisöön kuulumiselle, oman paikan löytämiselle ja merkityksen saamiselle omaan elämään.

Osallisuus on osa kirkon ja seurakunnan perusolemusta, tapa elää todeksi kristillistä uskoa ja kasteeseen perustuvaa yhteistä pappeutta. Osallisuus on antamista ja saamista: vapaaehtoinen antaa yhteiseen käyttöön aikaansa ja osaamistaan, ja hänellä on mahdollisuus ottaa vastaan rakkautta ja armoa ja kasvaa kristittynä. Vapaaehtoistoiminta vahvistaa seurakunnan toiminnan monimuotoisuutta tekemällä näkyväksi jokaisen ihmisen merkityksen yhteisölle. Toimimalla vapaaehtoisena seurakuntalainen voi toteuttaa kutsumustaan. Vapaaehtoistoimintaan voivat osallistua kaikki ihmiset. Vapaaehtoistoiminta ei edellytä seurakunnan jäsenyyttä.

Vapaaehtoistoimintaan osallistutaan paljasta, omaehtoisesti ja tavallisen ihmisen taidoin. Vapaaehtoinen pääsee osallistu-

maan ja vaikuttamaan toimimalla arvonsa mukaisen yhteisön hyväksi. Hyödyllisyyden kokemus, vapaaehtoistoiminnan sisältö ja tarkoitus tuottavat vapaaehtoistoiminnan palkitsevuutta.

Lahjoita lämmin joulumieli -keräys Hartolassa

Jokainen voi halutessaan tuoda keräykseen elintarvikkeita, vaikka pieninkin asian, neuloa villasukkia/lapasia tai lahjoittaa aikaa joulukassien tekemiseen ja nämä ovat ihan yhtä arvokkaita tapoja kuin rahalahjoituksen tekeminen. Monelle on tärkeää auttaa paikallisesti ja samalla voi vastavuoroisesti auttaa, kun joskus on itsekin saanut apua.

Yhdessä elämisen taito karttuu kohtaamisissa. Diakoniatyön yksi perusperiaate on kohdata toinen ihminen arvokkaasti ja kunnioittavasti. Vuorovaikutus auttaa ihmisiä tulemaan näkyviksi. Ihmiset kohtaavat toisensa ilman, että jotkut ovat arvokkaampia kuin toiset. Diakoniatyö tukee erityisesti ihmisiä, joiden omat voimavarat ovat syystä tai toisesta merkittävästi heikentyneet.

Diakoniatyössä edistetään ihmisten osallisuutta erityisesti silloin, kun henkilö kokee yksinäisyyttä tai hänen yhdessä elämisen taitonsa ovat tavalla tai toisella puutteellisia. On luonnollista, että yhdessä eläessä syntyy myös ristiriitoja ja konflikteja. Ristiriitojen ja konfliktien käsittely opettaa niistä selviytymisen taitoja ja vahvistavat ihmisille keinoja selvittää muista arjen haasteellisista tilanteista.

Yhdessä elämisen ajatukseen kuuluu myös oikeudenmukaisuus. Diakoniatyöntekijät taistelevat yhdessä apua tarvitsevan kanssa tämän oikeuksien toteutumisen puolesta erityisesti tilanteissa, joissa apua hakevalla itsellään ei siihen ole voimia tai taitoja. Oikeudenmukaisuuden tunne auttaa jakamaan omastaan muiden hyväksi.

Oikeudenmukaista on myös se, että kirkko on kaikkien sitä tarvitsevien ihmisten saatavilla. Diakonia on tässä edelläkävijä. Diakonia on fyysisesti, henkisesti ja hengellisesti saavutettavaa. Saavutettavuuden varmistaminen tuo ihmisille mahdollisuuden osallistua kaikkeen toimintaan. On tärkeää suunnitella toimintaa siten, ettei se sisällä osallistumisen esteitä, esimerkiksi erilaisia piilokustannuksia, esteellisiä kokoontumistiloja tai vaatimuksia pukeutumisen suhteen. Kokemuksellista saavutettavuutta voidaan lisätä tasapuolisilla mahdollisuuksilla osallistua ilman, että leimautuu avun tarvitsijaksi tai kohteeksi.

Vapaaehtoistoiminnan vahvistaminen on strateginen valinta. Kirkon Ovet auki -strategiassa on esitelty kirkon strategiset valinnat liittyen vapaaehtoistoimintaan. Strategialla tähdätään siihen, että seurakuntien elämä rakentuu entistä vahvemmin seurakuntalaisten aloitteellisuuden ja osaamisen varaan. Diakonian vapaaehtoistoiminnassa rakennetaan luottamusta, yhteisöllisyyttä ja yhdessä tekemisen kulttuuria, jossa työntekijä on yhä suuremmassa määrin mahdollistaja ja valmentaja.

Suuri osa diakoniatyöntekijöistä koordinoi tavalla tai toisella vapaaehtoistoimintaa tai ohjaa vapaaehtoisia. Kaikilla sitä ei ole

kirjattu työnkuvaan, joten diakonian vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, koordinointi ja ohjaaminen ei välttämättä tule kokonaisuudessaan näkyväksi. Monet diakoniatyöntekijät ovat pitkään kokeneet, ettei vapaaehtoisten tukemiseen ja työn kehittämiseen ole tarpeeksi aikaa. Diakoniabarometrin 2022 mukaan merkittävimmät keinot vapaaehtoistoiminnan kehittämiseksi olisivat diakoniatyöntekijöiden mukaan tiimityön kehittäminen seurakunnan sisällä sekä työajan vahvempi kohdentaminen vapaaehtoistoiminnan koordinointiin.

Diakonian monimuotoinen vapaaehtoistoiminta tavoittaa monenlaisia ihmisiä. Diakoniabarometrin (Muuttuva ja muuttava diakonia, 2022) tulosten valossa diakoniatyön vapaaehtoistoiminta näyttäytyy laajana, mukautuvana, yhteisöllisenä ja matalalla kynnyksellä ihmisiä tavoittavana toimintana. Diakoniatyön vapaaehtoistehtävät ovat monimuotoisia ja eri seurakunnissa erilaisia. Vapaaehtoisia toimii ystävätoiminnassa ja asiointiapuna, ruoka-avussa, kansainvälisen diakonian vapaaehtoisina ja yhteisvastuukeräjinä, taloudellisen tai konkreettisen avun lahjoittajina sekä jumalanpalvelustehtävissä. Vapaaehtoiset ovat mukana seurakunnan tilaisuuksien ja hartaushetkien toteuttajina, avoimien kohtaamispaikkojen vastuhenkilöinä ja leirien avustajina. Kolmasosa vastaajista kertoi, että vapaaehtoisia on mukana diakonian viestintä- ja vaikuttamistehtävissä vähintään jossain määrin.

Osa tehtävistä, kuten saattohoidon vapaaehtoisena, sururyhmän ohjaajana tai kokemusasiantuntijana toimiminen, ovat

6. Mukaan ottava diakonia – tehdään yhdessä

luonteeltaan sellaisia, että niihin lähtee mukaan asialle omistautuneita henkilöitä. Uusina vapaaehtoistehtävinä korona-aikana syntyivät striimaustehtävät ja digiystävöityminen.

Diakoniatyön vapaaehtoistoimintaan osallistuu runsaasti henkilöitä, jotka eivät muutoin ole mukana seurakunnan toiminnassa. Lähes jokaisessa seurakunnassa vapaa-

ehtoistoiminnassa on mukana työelämän ulkopuolella olevia työikäisiä ja erityisesti heitä, jotka ovat itse saaneet apua diakoniasta. Usein diakonian vapaaehtoisina toimii myös henkilöitä, jotka eivät ole evankelis-luterilaisen kirkon jäseniä. Eläkeikäiset ovat vapaaehtoistoiminnan kantava voima. Heidän ohella vähintään satunnaisesti vapaaehtoisina toimii paljon myös työikäisiä ja alle 30-vuotiaita.



Järvenpään Jampassa

toimii seurakunnan vapaaehtoisia monissa erilaisissa tehtävissä.

Jampassa jaetaan hävikkiruokaa ja tarjotaan kerran viikossa runsas aamupala. Tiistaisin toimii tiistai-kahvila keittolounaineen lähes pelkästään vapaaehtoisvoimin.

Kerran kuussa on Jampan messu, jonka valmisteluun vapaaehtoiset osallistuvat. Yhteisön kanssa on retkitoimintaa, käsityöpiiri, yhteisö-viljelyä ja oma Facebook-ryhmä.

Vapaaehtoistoiminta avaa ovia seurakuntaan. Tulevaisuuden muutoksiin sopeutuminen vaatii työyhteisön toimintakulttuurin muutosta ja uudenlaista asennetta tarttua erilaisiin työtehtäviin yhdessä, yli työalarajojen. Esimerkiksi toimiminen diakoniatyön vapaaehtoistoiminnassa voi olla väylä muuhunkin seurakunnan toimintaan. On tärkeää, että diakonian eri toimintaryhmät ja vapaaehtoiset eivät jää irrallisiksi osiksi, vaan ovat osa yhteistä seurakunnan toimintaa. Ihmiset eivät vapaaehtoistoimintaan hakeutuessaan katso seurakunnan sisäistä organisoitumista eri työmuotoihin, vaan he etsivät itselleen sopivia tehtäviä. Koko työyhteisön sitoutuminen yhteisiin tavoitteisiin tukee seurakuntalaisten osallistumismahdollisuuksia.

KEVÄT 2023



JÄRVENPÄÄN
SEURAKUNTA

MEIDÄN JAMPPA

JAMPAN SYDÄN, REKIKATU 1

MAANANTAI	TIISTAI	KESKIVIikko	TORSTAI	PERJANTAI	LAUANTAI	SUNNUNTAI
				KLO 9-12		
			KLO 11.30	AAMUKAFFET		
			RUOKAJAKELU	KLO 10.30-12		EHTOOLLIS-
	KLO 12-15		vuoronumerot arvotaan klo 11.15	KÄSITYÖPIIRI		HARTAUDET
	TIISTAIKAHVILA					KLO 12
						29.1, 26.2., 26.3.
						9.4., 30.4. JA 28.5.

DIAKONIAN AJANVARAUS PUHELIMITSE MA JA TO KLO 10-11
P. 050 571 1889

MEIDÄN JAMPPA

Tainionvirran seurakunnassa

osallistavaa Meijän kirkko palvelumallia kirkkotilojen monipuolisempaan käyttämiseen on kehittänyt diakoniatyöntekijä Kirsi Männistö. Meijän kirkko -mallin perusta on kestävässä diakoniassa ja ennen kaikkea ihmisten osallisuuden vahvistamisessa. On hyvin tärkeää aidosti kuulla ja nähdä ihmisten mahdollisuuksia olla osallisina ja rohkeasti antaa myös tilaa. Meijän kirkko -malli etsii ja luo mahdollisuuksia ihmisten kohtaamiseen ja hengellisyden tukemiseen.

Meijän kirkko on osoitus siitä, että palvelumuotoilun avulla on mahdollista lisätä niin diakonian kuin seurakunnan aitoa saavutettavuutta ja vastata kestävän elämän ulottuvuuksiin. Meijän kirkko on ovet auki olevaa diakoniaa.

[Tutustu Meijän kirkko -malliin.](#)

Diakoniassa kohdataan kaikenlaisia ihmisiä ja reagoidaan nopeasti erilaisiin muutoksiin, joita lähiyhteisössä tapahtuu. Seurakunnan toiminnan tulisi olla seurakuntalaistensa ja alueensa näköisiä. Diakoniatyössä hyödynnetään mm. Polku-mallissa kehitettyä [Ulkopuolisuuden ehkäisyn silmälasit -menetelmää](#) tarkistuslistana, että kukaan ei jää ulkopuolelle.

Pohdittavaksi

Mikä mielikuva sinulle tulee käsitteestä "sekalainen seurakunta"? Onko se tavoittelemisen arvoinen asia?

Miten vapaaehtoiset voivat toimia seurakunnassasi? Tarkastele asiaa laajasti saavutettavuuden kannalta.

Miten seurakunnassasi näkyy se, että jokainen on tervetullut ja tärkeä osa seurakuntaa? Mitä pitäisi seurakunnassa tehdä asian parantamiseksi?

Pääsevätkö muista kulttuureista tulleet mukaan seurakuntaasi myös toimijoina?

Onko seurakuntasi valmis muokkaamaan omia käytäntöjään vastaamaan ihmisten tarpeita?

Onko seurakuntasi toiminta saavutettavaa sekä fyysisesti että henkisesti?

Miten seurakunnassasi varhaiskasvatus, kasvatus ja diakonia toimivat yhdessä?

Voiko seurakuntasi rakennusten avaimia luovuttaa vapaaehtoisille?



7. Vaikuttava diakoniaviestintä



Diakoniaviestinnän yksi tavoite on kertoa diakoniasta niin, että alueen ihmiset liittyvät mukaan, saavat tarvitsemaansa apua ja löytävät merkitystä elämään. Viestinnällä edistetään vuorovaikutusta. Diakoniaviestintä kuvaillee diakoniaa, sen toimintatapoja ja periaatteita monipuolisesti ja on kiinnostunut

ihmisten arjesta, elämästä ja kokemuksista. Somekanavilla diakoniaviestintä on yhä enemmän läsnäoloa. Olemme kiinnostuneita ihmisten arjesta ja elämästä, kuuntelemme ja vastaamme ihmisten kysymyksiin. Diakoniateemaisten sometilien määrä on kasvanut, ja niitä löytyy runsaasti ainakin Facebookista ja Instagramista, jonkun verran X:stä ja muutamia TikTokista.

Diakoniaviestinnän toinen tavoite on kertoa diakoniassa havaituista ilmiöistä niin, että epäkohtiin ja epäoikeudenmukaisuuksiin puututaan ja rakenteita ja toimintakulttuuria muutetaan osallisuutta ja toimintaedellytyksiä vahvistaviksi. Diakoniaviestinnällä kuvataan ja kerrotaan, millaisia haasteita paikkakunnan ihmiset kohtaavat arjessaan, miten yleistä tällaiset vaikeudet ihmisillä ovat ja millaisiin käytännön ratkaisuihin tilanteet ovat ihmisiä pakottaneet. Tavoitteena on helpottaa ihmisten pääsyä yhteiskunnan avun piiriin sekä osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun arvoista, asenteista, varojen käytöstä, palveluiden suunnittelusta ja toteutuksesta. Tätä diakoniaviestinnän tavoitetta toteutetaan mediatiedotteilla, juttuvinkeillä, haastatteluilla, tiedon välityksellä päättäjille ja somekeskusteluilla.

Kolmas diakoniaviestinnän tavoite on kuvata, mitä hyötyä diakoniasta on, miten toiminnoissa mukana olevat ihmiset diakonian kokevat ja miten heidän elämänsä on muuttunut osallistumisen myötä. Sen lisäksi, että kuvataan toiminnan laajuutta ja tilastoja, on tärkeää pystyä myös kuvaamaan tapahtuneita muutoksia ja toimintojen vaikutuksia ihmisten elämään. Teemme sitä, mikä on tässä ajassa tarpeellista ja mitä suomalaisessa yhteiskunnassa tarvitaan. Muutokset ihmisten arjessa voivat olla ulkoisesti pieniä, mutta asianosaisille merkittäviä.

Työn vaikutuksista kerrottaessa hyvinä lähteinä ovat kirkon tilastot, diakonianbarometrit sekä Diakoniaplus -verkkolehden ja muiden ajankohtaisten diakonijulkaisujen tekstit. Oman toiminnan arvioinnissa on tärkeää kysyä alueen ihmisiltä, miten toimintaa tulisi kehittää.

Diakoniaviestintä on erinomainen mahdollisuus yhdistää eri ammattilaisten osaamista. Diakoniatyöntekijältä voi tulla sisältö, viestinnän taitajalta muoto ja kanavat. Diakoniatyöntekijä voi toimia sillanrakentajana, jolloin varsinainen ääni tulee suoraan asianosaisilta, ihmisiltä, joita teema henkilökohtaisesti koskettaa. Kokemusasiantuntijoita käytetään jo useissa seurakunnissa. Kuka kuuntelee köyhää? -toiminnassa järjestetään keskustelutilaisuuksia köyhyyttä kokeneiden ja päättäjien kesken. Keskustelutilaisuuksien tavoitteena on mahdollistaa köyhyyttä kokeneiden oma viesti päättäjille.

Pohdittavaksi

Millä eri tavoilla ja kanavilla kerromme ja voisimme kertoa oman paikkakunnan ihmisten arjen haasteista ja onnistumisista? Välittykö diakoniatyössä kertynyt tieto alueen päättäjille? Entä yleisiin keskusteluihin?

Millä eri tavoilla voisimme tarjota asianosaisille ihmisille kanavia kertoa tilanteestaan ja kehittämisideoistaan?

Miten kysymme palautetta toiminnastamme? Miten tiedämme, vastaammeko alueen asukkaiden tarpeisiin?

Onko työllämme niitä vaikutuksia, joita itse arvioimme sillä olevan?

Keiden ääntä seurakunnassamme kuullaan?



8. Diakonia avaa kirkon ovia



Kirkon strategian nimi on Ovet auki. Diakonian näkökulmasta tärkeää on, että kirkon ovia kuljetaan sekä sisään että ulos. Kirkon ovet ovat avoimet tulla kirkkoon sisälle ja ovet ovat auki mennä ulos maailmaan, arkeen ja elämään. Seurakunta toimii yhdessä paikkakunnan ihmisten kanssa heidän arjessaan.

Kirkon missio on tähtäimeltään kokonaisvaltainen ja olemukseltaan vapauttava. Kokonaisvaltaisuus tarkoittaa tässä sitä, että Jumalan pelastava työ kohdistuu koko ihmiseen siinä historiallisessa tilanteessa, jossa hän on. Armon julistaminen, Jumalan valtakunnasta todistaminen ja lähimmäisen palveleminen ovat osia tässä Jumalan pelastavan työn prosessista. Seurakunta elää vuorovaikutuksessa kulloisenkin ajan ihmisten arkitodellisuuksien kanssa. Kun seurakunta pyrkii aidosti lievittämään osattomuutta ja syrjäytyneisyyttä, seurakunnan tulee olla valmis tarvittaessa muuttamaan myös omia ajattelutapojaan ja rakenteitaan.

Ovet auki ulospäin

Kirkon elämä on missionaarista. Siksi on lähdettävä liikkeelle julistamaan ja palvelemaan. Evankeliumi eletään todeksi ihmisten kesellä. Diakonian tarve lisääntyy. Eriarvoisuuden kasvaminen, yksilöllistyminen, syrjäytyminen ja ihmisten turvattomuus haastavat kirkon käyttämään uusia toimintamalleja ja -tapoja.

Diakoniatyö on verkostoitunut alueen sotetoimijoiden kanssa. Esimerkiksi Järvenpään Meidän Jamppa -toiminnassa verkostoon kuuluu seurakunnan lisäksi alueen toimijoita laajasti eri järjestöistä ja kaupungilta. Jamppa- verkosto on myös organisoinut Järvenpään kaupungin osallistavan budjetoinnin äänestyspisteen seurakunnan tiloihin. Osallistavassa budjetoinnissa ideana on se, että kaupunkilaiset saavat itse vaikuttaa omien verorahojensa käyttöön.

Ovet auki kirkkoon ja kasvuun

Kirkko on osallisuuden ja vieraanvaraisuuden yhteisö. Kirkko toimii niin, että jokainen kokee seurakuntayhteyden voimavarakseen ja kirkon jäsenyyden merkitykselliseksi koko elämänkaarensa ajan.

Diakoniatyö edistää lasten ja nuorten osallisuutta, perheiden hyvinvointia ja ylisukupolvista vuorovaikutusta järjestämällä vuorovaikutteisia tilaisuuksia sekä tukemalla yksilöitä ja perheitä taloudellisesti. Tukikummit -toiminta lisää lasten ja nuorten osallisuutta ja ehkäisee ulkopuolisuutta tukemalla köyhien perheiden lasten mahdollisuutta heidän toivomiinsa harrastuksiin. Seurakunnan toimintaa ja tulevaisuutta rakennetaan entistä enemmän sen tiedon varaan, mitä alueen asukkaat toivovat ja tarvitsevat.

Jos todella tahdot kuulla

Jos todella tahdot kuulla

*Jätä oletukset oven taakse,
heitä harteiltasi tietämyksen takki
eteiseen jätä eiliseni erheet ja kenkäsi,
jotka eivät polkujani tunne.*

*Jos todella tahdot kuulla,
hiljennä omien hiertymiesi huuto
ja astu sisään pehmein askelin.
Viivähdä hetkinen vieraanani,
kutsuttuna kodissani.*

*Sillä tahtoisin tulla näkyväksi,
tahtoisin tarinaani jakaa.
Teet minusta ehjemmän
jos todella tahdot kuulla.
- Kirsi Männistö*

Ovet auki kaikille

*Jokaisen ihmisarvo on luovuttamaton
ja sitä kirkko puolustaa. Edistämme
yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa.
Toimintamme on tietoisesti mukaan
kutsuvaa. Kaikki ihmiset ovat terve-
tulleita seurakunnan toimintaan.*

*Toimimme aktiivisesti vihaa ja
syrjintää vastaan*

Diakoniatyössä ovet ovat auki riippumatta ihmisen alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, poliittisesta ja yhteiskunnallisesta toiminnasta, perhesuhteista, terveydentilasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä.

Ovet auki yhteiselle työlle ja kumppanuuksille

*Kirkon työ on yhteistä työtä. Sen
toteuttamiseen tarvitaan niin työn-
tekijöitä kuin seurakuntalaisiakin.
Tulevaisuudessa kirkon työn järjestä-
minen edellyttää määrätietoista yh-
teistyötä seurakuntien välillä, mutta
myös muiden toimijoiden kanssa.*

Diakoniatyö toimii yhdessä paikallisten kumppanien ja seurakunnan muiden työalojen kanssa aktiivisesti verkottuneella työotteella. Taloudellisessa avustamisessa tehdään tiiviisti yhteistyötä muiden alueen sote-toimijoiden kanssa, tarvittaessa myös velkojien kanssa. Diakoniatyö on valtakunnallisen Hyvä joulumieli -keräyksen aktiivinen toimija verkostossa. Iso osa lahjakorteista jaetaan diakoniatyön kautta. Myös monet paikalliset järjestöt lahjoittavat seurakunnan diakoniatyölle varoja avustamiseen.

Ovet auki uusille mahdollisuuksille

*Kirkolta vaaditaan muutoskykyä ja
-ketteryyttä. Muutokset ovat aiempaa
nopeampia ja arvaamattomampia.*

Diakoniatyö vastaa haasteisiin, jotka tulevat ihmisten elämäntilanteista. Korona-aika osoitti, että diakoniatyö pystyi toimimaan ketterästi ja auttamaan apua tarvitsevia, kun tilanne yhteiskunnassa muuttui nopeasti. Diakoniatyöntekijöillä oli valmiiksi laajat ja hyvässä kunnossa olevat yhteistyöverkostot sekä yhteydet haavoittuvimmissa asemassa oleviin asukkaisiin. Diakonia ei

mennyt missään vaiheessa kokonaan kiinni vaan kehitti yhdessä muiden toimijoiden kanssa toimintatapoja tavoittaa ihmisiä ja tukea heitä tarpeiden mukaan. Diakoniatyössä toivotaan, että uudet yhteistyömallit myös oman seurakunnan muiden toimijoiden kanssa jatkuvat.

Diakoniatyötä on kehitetty vuosikymmenten aikana innovatiivisten kokeiluhankkeiden avulla. Esimerkkeinä syrjäytymisen ehkäisyn määrärahoilla toteutetut hankkeet ja kirkon kokeiluhankkeet.

Yksi innovatiivinen toiminta on Helsingin seurakuntayhtymän rahoittama Pitäjänmäen seurakunnan diakoninen kauppa. Kaupasta saa ruoka-apua, ammatillista palveluohjausta, keskusteluapua, sielunhoitoa sekä seuraa, yhteistä tekemistä ja vertaistukea. Uusi työtapa on madaltanut kynnystä osallistua seurakunnan toimintaan ja hakea apua haastavissa tilanteissa. Malli mahdollistaa nopean reagoinnin ja kriisitilanteissa ajan usein jo samalle päivälle. ajanvarausajalla. Ruoka on yleensä vain sisäänheittotuote, todellinen tarve on useimmiten keskustelu, palveluohjaus, sielunhoito tai talousneuvonta. Aikaa varataan noin tunti, joustuen ihmisen tarpeen tai jaksamisen mukaan.

Ovet auki tulevaisuuteen

Toivo kantaa. Ylläpidämme toivoa ihmisten elämässä ja yhteiskunnassa.

Toivo avaa ovet tulevaisuuteen. Kirkkopalveluiden toteuttamisessa Bikva-haastatteissa diakonian asiakkaat kertoivat saamansa avun tuottaneen toivoa. Tuo toivo syntyi kolmesta tekijästä:

1. Usko siihen, että muutos on mahdollinen
2. Tunne siitä, että olen arvokas
3. Tunne siitä, että en ole yksin.

Toivo

*Vaikka ahdistus on kuin
ylitsevyöryvä hyökyaalto,
jää se silti voimassaan kakkoseksi.*

Toivolle.

*Höyhenenkevyt toivo ei tarvitse
suurta pauhua,
vaan se liplattelee iloisesti.
Se kurkistaa pienimmästäkin raosta,
sulattaa jään,
etsiytyy karunkin erämaan keskelle.
Se löytää ulospääsyn
hoitamattomasta maasta,
eikä se pelkää
mielen pimeitä huoneita.
Toivo versoo rakkaudesta.*

*Ja rakkautta,
rakkautta ei sammuta mikään.
- Kirsi Männistö*

Lue lisää





[Diakonian historiaa - evl.fi](https://evl.fi/diakonian-historiaa)



[Diakonisen toiminnan periaatteet - evl.fi](https://evl.fi/diakonisen-toiminnan-periaatteet)



[Kirkon työntekijän ydinosaaminen - evl.fi](https://evl.fi/kirkon-tyontekijan-ydinosaaminen)



[Diakonia - evl.fi](https://evl.fi/diakonia)



[Raamattu ja diakonia - evl.fi](https://evl.fi/raamattu-ja-diakonia)



[Kirkon tilastopalvelu \(kirkontilastot.fi\)](https://kirkontilastot.fi)



[Taloudellinen avustaminen - evl.fi](https://evl.fi/taloudellinen-avustaminen)



[Rahahuolet - Turun ja Kaarinan seurakunnat \(turunseurakunnat.fi\)](https://turunseurakunnat.fi)



[Kirkon julkaisut \(evl.fi\)](https://evl.fi/kirkon-julkaisut)



[Meidän Jamppa - Järvenpään seurakunta \(jarvenpaanseurakunta.fi\)](http://jarvenpaanseurakunta.fi)



[Meijän kirkko - Tainionvirran seurakunta](#)



[Ovet auki - Suomen ev.lut.kirkon strategia vuoteen 2026 \(evl.fi\)](http://evl.fi)



[Diakonia+ - Diakonia+ \(diakoniaplus.fi\)](http://diakoniaplus.fi)



<https://www.kukakuunteleekoyhaa.fi>



Ulla Siirto, Veli-Matti Salminen & Oskari Kakkonen 9.5.2023: [Seurakunnat ukrainalaisten pakolaisten tukena](#). Kirkon tutkimus ja koulutus. Ajankoh-
taisraportti 3/2023.



Ylimaa Markus ja Lahtiluoma Sami (2023) [Kunnat ja hyvinvointialueet -
merkityksellistä yhteistyötä seurakuntien kanssa](#)



Veli-Matti Salminen: [Seurakuntatyö pitkittyneessä poikkeustilassa](#). Raportti
kirkon työntekijöiden ja luottamushenkilöiden koronakyselystä 2021. Kirkon
tutkimuskeskus 12.3.2021

Diakoniatyössä vuosittain



yli **2** milj. kpl

Kohtaamisten lukumäärä
yli 2 miljoonaa kpl.

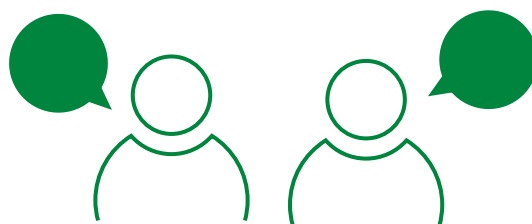


yli **8** milj. €

Taloudellisen avustamisen kokonaissumma
yli 8 miljoonaa euroa.

600.000

Kahdenkeskeinen keskustelu 600 000 kpl.



50%

Yksin asuvien osuus 50%.



**Raha,
sairaus,
ihmissuhteet**

Yleisimmät keskusteluaiheet ovat raha, sairaus ja ihmissuhteet.

*Osallisuus Kristuksen kuolemaan ja
ylösnousemukseen merkitsee ihmisen
vapautumista rakkauteen ja palveluun:
"Nyt palvelemme Jumalaa uudella tavalla,
Hengen mukaan, emme enää vanhalla tavalla,
lain kirjaimen orjina."*

Room. 7:6



**KIRKON
DIAKONIA**

Oikeus ihmisarvoiseen
elämään



DIAKONIA AVAA KIRKON OVIA -JULKAISU

osallistuu keskusteluun
kirkon merkityksestä ihmisille ja yhteiskunnalle.
Tervetuloa keskustelemaan ja tutustumaan
diakonian ovia avaavaan maailmaan.
Julkaisussa on mukana kysymyksiä,
joita voit hyödyntää oman seurakunnan
toiminnan kehittämisessä
ja arvojen kirkastamisessa.



**KIRKON
DIAKONIA**

Oikeus ihmisarvoiseen
elämään

